

Załączamy propozycje środowiska częstochowskich historyków XIX wieku, przyjęte na roboczym spotkaniu w dniu 7.05.2017 r. Otóż pragniemy zaproponować uwzględnienie w większym stopniu badań prowadzonych na prowincji. Mamy tu na myśli badania analityczne, prowadzone nad zagadnieniami z zakresu przede wszystkim historii społecznej i gospodarczej oraz ich szersze uwzględnienie w syntezach dziejów Polski, z których wiedzę o przeszłości czerpią miliony czytelników. Z naszej perspektywy wciąż w niewielkim stopniu uwzględniają one dorobek ośrodków badawczych poza Warszawą i Krakowem. Dyskusja nad relacjami centrum – prowincja, także w odniesieniu do badań historycznych była wielokrotnie podejmowana, ale nie przyniosła znaczących zmian w ogólnym paradygmacie badań. W istocie wiedza o przeszłości całego kraju budowane jest odgórnie, na podstawie materiałów zgromadzonych w centralnych archiwach, wyniki rozwijanych oddolnie badań regionalnych w syntezach Polski uwzględniane są nadal niewystarczająco.

Byłoby także wskazane, by badania takie, prowadzone w mniejszych ośrodkach akademickich w kraju, znalazły realne poparcie w tym zakresie, przede wszystkim w zakresie finansowania tych prac. Odżyłaby wtedy słuszna kolejność w badaniach, tj. najpierw możliwe szeroko zakrojone badania analityczne, w tym te prowadzone na prowincji, a dopiero w drugiej kolejności winno nastąpić dokonywanie syntez. W badaniach historycznych odnoszących się do XIX wieku jako okresu długiego trwania, prowadzonych w Polsce, wciąż obserwujemy niestety tendencję do odwracania tej kolejności. Badania nad mikroprocesami historycznymi, nie mogą być zastąpione licznymi ostatnio monografiami małych miast czy miejscowości. W tych pierwszych należałoby pokazać przebieg europejskich zjawisk społecznych i gospodarczych na ziemiach polskich, w odniesieniu do małych ojczyzn.